

Berachot Sources 3

רי"ף מסכת ברכות דף כד עמוד ב

גמ' ת"ר קודש הלולים לה' מלמד שטעון ברכה לפניו ולאחריו מכאן אמר רבי עקיבא אסור לאדם שיטעום כלום קודם שיברך תנו רבנן³ אסור לאדם שיהנה מן העולם הזה בלא ברכה וכל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה מעל מאי תקנתיה אמר רבא ילך אצל חכם מעיקרא וילמדנו ברכות כדי שלא יבא לידי מעילה: אמר רב יהודה אמר שמואל כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו נהנה מקדשי שמים שנאמר לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה: ר' לוי רמי כתיב לה' הארץ ומלואה וכתיב השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם לא קשיא כאן קודם ברכה [דף ל"ה ע"ב] כאן לאחר ברכה

רמב"ם הלכות ברכות פרק א הלכה יט

כל האוכל דבר האסור בין בזדון בין בשגגה אינו מברך עליו לא בתחלה ולא בסוף, כיצד הרי שאכל טבל של דבריהם או שאכל מעשר ראשון שלא נטלו תרומותיו או מעשר שני והקדש שלא נפדו כהלכתן אינו מברך, ואין צריך לומר אם אכל נבלות וטרפות או שתה יין נסך וכיוצא בו. +/השגת הראב"ד/ כל האוכל דבר האסור כו' עד לא בתחלה ולא בסוף עד סוף הפרק. כתב הראב"ד ז"ל /א"א/ טעה בזה טעות גדולה שלא אמרו שאין מברכין אלא שאין מזמנין עליהם לומר שאין להם חשיבות קביעות הואיל ואוכלין דבר האסור והוא כעין אכילת פירות שאין להם קבע לזימון אבל ברכה תחלה וסוף למה לא יברכו הואיל ונהנו עכ"ל.+

רמב"ם הלכות ברכות פרק א הלכה ב

ומדברי סופרים לברך על כל מאכל תחלה ואח"כ יהנה ממנו, ואפילו נתכוין לאכול או לשתות כל שהוא מברך ואח"כ יהנה, וכן אם הריח ריח טוב מברך ואח"כ יהנה ממנו, וכל הנהנה בלא ברכה מעל, וכן מדברי סופרים לברך אחר כל מה שיאכל וכל מה שישתה, והוא שישתה רביעית והוא שיאכל כזית, * ומטעמת אינה צריכה ברכה לא לפניו ולא לאחריה עד רביעית

כסף משנה הלכות ברכות פרק א הלכה ב

ומטעמת א"צ ברכה וכו'. ברייתא פרק היה קורא (ברכות דף י"ד) מטעמת אינה טעונה ברכה והשרוי בתענית פולט ואין בכך כלום ר' אמי ור' אסי טעמו עד שיעור רביעיתא וכיון דתענית וברכה שוין ממילא דרביעית בעי ברכה וכן כי אמרו דלא בעי ברכה ל"ש לפניו מלאחריו. וכתב ר"ח דהיינו כגון שחוזר ופולטו וכן כתב הרי"ף בפ"א דתעניות. וכתב הרא"ש שם דטפי מרביעית אף על פי שפולטו חשובה הנאה לענין תענית אבל לא לענין ברכה דהא בעינן שיהנה בתוך מעיו וכן נראה שהוא דעת רבינו דגבי תענית כתב בפרק ראשון מהלכות תענית והוא שלא יבלע אלא טועם ופולט ולגבי ברכה כאן סתם דבריו נראה שאפילו בולע נמי אינה צריכה ברכה ואפשר לתת סמך לדבר דטעמא משום דכתיב ואכלת וברכת שיהא לו כוונת אכילה משמע ורביעית אף על פי שהיא מטעמת כוונת אכילה יש לה וכן פירש ה"ר מנוח. ואף ע"ג דהאי קרא לענין ברכה אחרונה מיירי מ"מ יש לסמוך למקרא זה ברכה ראשונה:

רשימות שעורים (רי"ד סולובייצ'יק) מסכת ברכות דף לה עמוד א

גמ'. וז"ל מנא הני מילי וכו' אלא סברא הוא אסור לאדם ליהנות מן עולם הזה בלא ברכה עכ"ל. בפשטות נראה דחייב ברכת הנהנין הויא מצוה מדרבנן, וכ"כ התוס' (ד"ה אלא סברא) דקרא אסמכתא בעלמא הוא. וכן הוכיחו תוס' (ד"ה לפניו) מהא דקיי"ל דבעל קרי מברך לאחר אכילה ולא לפני האכילה. וכן מבואר להדיא ברמב"ם (פ"א מהל' ברכות ה"ב) וז"ל ומדברי סופרים לברך על כל מאכל תחילה ואח"כ יהנה ממנו וכו' וכל הנהנה בלא ברכה מעל עכ"ל. אמנם עיין בתוס' לעיל (דף יב א ד"ה לא) בסוגיא דפתח בדחמרא וסיים בדשכרא דהוי איבעי דלא איפשטא שכתבו וז"ל ור"י היה אומר לחומרא דצריך לברך פעם אחרת עכ"ל. וכתב ע"ז הגרע"א זצ"ל בגליון הש"ס וז"ל ולא שייך הכא לומר ספק ברכות לקולא וכו' דלא שייך כן אלא בברכות המצוות דהברכות אינם מעכבות אבל בברכת הנהנין אסור לאכול בלא ברכה עכ"ל, כלומר דהטעם שמחמיר הר"י ומחייב לברך פעם נוספת משום שיש איסור ליהנות מן עולם הזה בלא ברכה, ולכאורה צ"ע בדברי הגרע"א זצ"ל דהרי הך איסור אינו אלא איסור דרבנן וקיי"ל דספק דרבנן לקולא, וא"כ במקום ספק יאכל בלי ברכה¹. ומשמע דלשיטת הר"י האיסור לאכול בלי ברכה הויא איסור דאורייתא וחובת ברכת הנהנין היא מדאורייתא².

רשימות שעורים (רי"ד סולובייצ'יק) מסכת ברכות - הערות דף לה עמוד א הערה 1

1) ויתכן דהגרע"א צ"ל סובר דבמקום דאיתחזיק איסורא אזלינן לחומרא אפילו בספק איסור דרבנן, ומשו"ה הר"י מחמיר בספק דברכת הנהנין דאיתחזיק איסור הנאה מעוה"ז. ועיין בש"ך יו"ד סימן ק"י בדיני ס"ס ס"ק כ"ד.

רשימות שעורים (רי"ד סולובייצ'יק) מסכת ברכות - הערות דף לה עמוד א הערה 2

2) ועיין בפנ"י (ד"ה אלא סברא הוא וכו') דנקט דחיוב ברכת הנהנין הוי מדאורייתא

מהרש"א [חדושי אגדות] מסכת ברכות דף לה עמוד ב

הרבה עשו כר"י כו'. נראה לפרש דודאי יש צדיקים גמורים דמקוים בהו שמלאכת עצמן נעשית ע"י אחרים אלא דמעטים המה כדאמר רשב"י גופיה בפ' לולב וערבה (מה:): ראיתי בני עלייה והם מועטים אם אלק כו' אם שנים הם אני ובני וכיון דמועטין הם כ"כ אין לכל אדם לסמוך על זה לומר שאיני עושה מלאכה כלל לפי שמלאכתי נעשית ע"י אחרים שצדיק גמור אני דשמא הוא טועה ואינו צדיק גמור וז"ש הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידן דרוב עולם אינן צדיקים גמורים והרבה עשו כרשב"י ולא כו' לפי שרובם אינן צדיקים גמורים כרשב"י וכמו ששנינו יפה ת"ת עם ד"א כו' וכל תורה שאין עמה מלאכה כו' אבל לעתיד שנאמר ועמך כולם צדיקים וגו' יקוים בנו ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו':

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף פב עמוד א

מתני'. כל שעסקו עם הנשים לא יתיחד עם הנשים. ולא ילמד אדם את בנו אומנות הנשים. רבי מאיר אומר: לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה, ויתפלל למי שהעושר והנכסים שלו, שאין אומנות שאין בה עניות ועשירות, שלא עניות מן האומנות ולא עשירות מן האומנות, אלא הכל לפי זכותו. רבי שמעון בן אלעזר אומר: ראית מימך חיה ועוף שיש להם אומנות? והן מתפרנסין שלא בצער, והלא לא נבראו אלא לשמשני, ואני נבראתי לשמש את קוני - אינו דין שאתפרנס שלא בצער! אלא שהורעתי מעשי, וקפחתי את פרנסתי. אבא גוריון איש צדין אומר משום אבא גוריא: לא ילמד אדם את בנו חמר, גמל, קדר, ספן, רועה וחנוני, שאומנותן אומנות ליסטים. רבי יהודה אומר משמו: החמרין רובן רשעים, והגמלין רובן כשרין, הספנין רובן חסידים, טוב שברופאים לגיהנם, והכשר שבטבחים שותפו של עמלק. רבי נהוראי אומר: מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה, שאדם אוכל משכרה בעולם הזה והקורן קיימת לו לעולם הבא: ושאר כל אומנות אינן כן, כשאדם בא לידי חולי או לידי זקנה או לידי יסורין ואינו יכול לעסוק במלאכתו - הרי הוא מת ברעב, אבל התורה אינה כן, אלא משמרתו מכל רע בנערותו, ונותנת לו אחרית ותקוה בזקנותו, בנערותו מהו אומר? וקוי ה' יחליפו כח, בזקנותו מהו אומר? עוד ינובון בשיבה; וכן הוא אומר באברהם אבינו: ואברהם זקן... וה' ברך את אברהם בכל. מצינו שעשה אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שלא ניתנה, שנאמר: עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרת מצותי חוקותי ותורותי.

מעשה רקח הלכות שמיטה ויובל פרק יג הלכה יג

ולא שבט לוי בלבד וכו'. ראויים הדברים למי שאמרן ואשרי הזוכה אך יש להתבונן ע"פ מ"ש רבינו פ"ג דת"ת כל המשלים על לבו שיעסוק בתורה ולא יעשה מלאכה ויתפרנס מן הצדקה ה"ז חלל את ה' וכו' מעלה גדולה היא למי שהוא מתפרנס ממעשה ידיו וכו' שנאמר יגיע כפיך כי תאכל וכו' ע"כ משמע דעכ"פ ישתדל במלאכה כדי שלא יטיל עצמו על הבריות וממ"ש כאן נראה להדיא דבלא שום מלאכה קאמר דומיא דשבט לוי ועוד שהרי כתב ויזכה לו בעולם הזה דבר המספיק לו וכו' משמע דממילא יזמין לו הטוב וי"ל בחדא מתרתי או דהכא איירי ביש לו דבר מועט ויתברך בה או דהכא איירי במסגף עצמו כדי לעסוק בתורה דומיא למ"ש שם בפסוק אדם כי ימות באהל וכו' וסוף הכבוד לבוא והמוחש לא יוכחש:

נפש החיים שער א פרק ח

הנה רז"ל אמרו בענין הכרובים (ב"ב צ"ט א') כיצד הן עומדין. ר"י ור"א. ח"א פניהם איש אל אחיו. וחד אמר פניהם לבית. ולמאן דאמר פניהם איש אל אחיו הכתיב ופניהם לבית. לא קשיא כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום כאן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום וע' רש"י. ולמ"ד פניהם לבית הכתיב ופניהם איש אל אחיו. דמצדדי אצודדי. ר"ל קצת לבית וקצת זה לזה. וע' רש"י ז"ל והא ליכא לתרוצי כדלעיל כאן בזמן שישראל עושין כו'. דכיון דעיקר עשיית כרובים פניהם לבית. לא היה להם לעשותו לסימן שאין ישראל עושין רצונו של מקום. וכ"כ תוס' שם דמסתמא העמידום תחלה לפי מה שהיו עושין רש"מ ולכאורה אכתי תקשי למה העמידום תחלה כרובי שלמה פניהם מצודדין ולא איש אל

אחיו ממש. והענין הוא. כמ"ש פ' כיצד מברכין (לה ב') ת"ר ואספת דגנך כו' לפי שנאמר לא ימוש ספר התורה הזה מפ"ך גו' יכול דברים ככתבן. ת"ל ואספת דגנך הנהג בהן מנהג ד"א דברי ר' ישמעאל רשב"י אומר אפשר אדם חורש בשעת חרישה כו' תורה מה תהא עליה. אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים כו'. ובזמן שאין ישראל עושין רש"מ מלאכתן נעשית ע"י עצמן שנאמר ואספת דגנך. ולכאורה תמוה דמוקי לקרא דואספת דגנך. כשאין עושין רש"מ. והא לעיל מינה כתיב והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי וגו' לאהבה וגו' ולעבדו בכל לבבכם וגו'. ועלה קאמר ואספת דגנך. אבל הענין. כי ודאי שאין דעת ר' ישמעאל שיהא הרשות נתונה לאדם לפרוש ח"ו אף זמן מועט מעסק התורה. ולעסוק בפרנסה ויהי' בטל אותו העת מעסק התורה לגמרי ח"ו. אמנם רמזו ר"י בלשונם הק' הנהג בהן מנהג ד"א. ר"ל עמהן עם הד"ת. היינו שגם באותו העת ושעה מועטת שאתה עוסק בפרנסה כדי הצורך וההכרח לחיות נפש. עכ"פ ברעיוני מחשבתך תהא מהרהר רק בד"ת. וכן רבא אמר לתלמידיו ביומי ניסן ותשרי לא תתחזו קמאי דיקא. שלא לבא לבית מדרשו. אבל ודאי שתלמידי רבא לא היו בטלים ח"ו לגמרי מעסק התורה גם בביתם באלו הימים. ואמרו שם הרבה עשו כר"י ועלתה בידם. והרבה עשו כרש"ב ולא עלתה בידם. היינו רבים דוקא. כי ודאי שלכלל ההמון כמעט בלתי אפשר שיתמידו כל ימיהם רק בעסק התורה שלא לפנות אף שעה מועטת לשום עסק פרנסת מזונות כלל. ועז"א באבות כל תורה שאין עמה מלאכה וכו'. אבל יחיד לעצמו שאפשר לו להיות אך עסוק כל ימיו בתורתו ועבודתו ית"ש. ודאי שחובה מוטלת עליו שלא לפרוש אף זמן מועט מתורה ועבודה לעסק פרנסה חס ושלום. וכדעת ר' שמעון ב"י^(*): והנה פסוק ואספת דגנך וגו' הוא מוצא מכלל פ' והיה שכולה נאמרה בל' רבים ופסוק ואספת נאמר בלשון יחיד. לכן קרי ליה אין עושה רצונו של מקו' כשמפנה עצמו אף מעט לעסק פרנסה: וידוע שהכרובים הא' רמז עליו ית"ש והשני על ישראל סגולתו. וכפי שיעור התקרבותם ודביקותם של ישראל אליו ית"ש. או להיפך ח"ו. היה ניכר הכל בענין עמידת הכרובים דרך נס ופלא. אם פניהם ישר יחזו אליו ית"ש. גם הכרובים עמדו אז פניהם איש אל אחיו. או אם הפכו פניהם מעט ומצדדי אצדודי. כן היה ניכר הענין תיכף בכרובים. או אם ח"ו הפנו עורף. גם הכרובים כרגע הפנו הפכו פניהם איש מעל אחיו לגמרי ח"ו. וכענין שאמרו ז"ל ביומא (נ"ד א') שהיו מגללין הפרוכת לעולי רגלים ומראין להם הכרובים שהיו מעורין זה בזה ואומרים להן ראו חיבתכם לפני המקום כו'. ובזוהר תרומה קנ"ב ב' אימתי איהו ברחמי. א"ל בשעתא דכרובים מהדרן כו' ומסתכלן אנפין באנפין. כיון דאינון כרובי' מסתכלין אנפין באנפין כדון כל גוונין מתתקנן כו'. כמה דמסדרין ישראל תקונייהו לגבי קוב"ה הכי קיימא כולא והכי אתסדר כו'. ובפ' אחרי נ"ט ריש ע"ב שבת אחים כו' בשעתא דהוו חד בחד משגיחין אנפין באנפין כתיב מה טוב ומה נעים וגו' וכד מהדר דכורא אנפוי מן נוקבא ווי לעלמא כו' ובז"ח ס"פ תרומה ל"ו א' בכל זמנא דישראל הוו זכאין כרובים הוו דביקין בדביקו אפין באפין. כיון דהוו סרחן הוו מהדרין אפייהו דא מן דא כו'. וע"ד כרובים בההוא זמנא דהוו ישראל זכאין הוו אנפין באנפין כו'. ועל רזין אלין הוו ידעי אי ישראל זכאין אי לא כו'. כתיב עבדו את ה' בשמחה חדותא דתרין כרובין כו' כיון דשארי עלייהו אתהדר בחדוה כו' ועלמא אתהדר ברחמי כו' וע"ש באורך:

תלמוד בבלי מסכת מנחות דף צט עמוד ב

תניא, רבי יוסי אומר: אפי' סילק את הישנה שחרית וסידר את החדשה ערבית - אין בכך כלום, אלא מה אני מקיים לפני תמיד? שלא ילין שלחן בלא לחם. א"ר אמי: מדבריו של ר' יוסי נלמוד, אפילו לא שנה אדם אלא פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית, קיים מצות לא ימוש (את) ספר התורה הזה מפ"ך. אמר רבי יוחנן משום ר"ש בן יוחי: אפי' לא קרא אדם אלא קרית שמע שחרית וערבית - קיים לא ימוש, ודבר זה אסור לאומרו בפני עמי הארץ. ורבא אמר: מצוה לאומרו בפני עמי הארץ. שאל בן דמה בן אחותו של ר' ישמעאל את ר' ישמעאל: כגון אני שלמדתי כל התורה כולה, מהו ללמוד חכמת יונית? קרא עליו המקרא הזה: לא ימוש ספר התורה הזה מפ"ך והגית בו יומם ולילה, צא ובדוק שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה ולמוד בה חכמת יונית. ופליגא דר' שמואל בר נחמני, דאמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן: פסוק זה אינו לא חובה ולא מצוה אלא ברכה, ראה הקדוש ברוך הוא את יהושע שדברי תורה חביבים עליו ביותר, שנאמר: ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל, אמר לו הקדוש ברוך הוא: יהושע, כל כך חביבין עליך דברי תורה? לא ימוש ספר התורה הזה מפ"ך.

תוספות הרא"ש מסכת ברכות דף לה עמוד ב

ר' שמעון אומר אפשר אדם חורש וכו'. לאו משום דסבר ר' שמעון שהוא חובה דהא איהו אמר בפ' שתי הלחם במנחות דאפילו לא קרא אלא ק"ש שחרית וערבית קיים מצות לא ימוש ספר התורה הזה מפ"ך.

רמב"ם הלכות תלמוד תורה פרק א הלכה ח

כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה בין עני בין עשיר בין שלם בגופו בין בעל יסורין בין בחור בין שהיה זקן גדול שתשש כחו אפילו היה עני המתפרנס מן הצדקה ומחזר על הפתחים ואפילו בעל אשה ובנים חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה שנאמר והגית בו יומם ולילה.

לחם משנה הלכות תלמוד תורה פרק א הלכה ח

[ח] כל איש מישראל וכו'. יומא פרק אמר להם הממונה (דף ל"ה) ת"ר עני ועשיר ורשע באים לדין לעני אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה וכו':

חייב לקבוע לו זמן וכו'. במנחות פרק שתי הלחם (דף צ"ט) על ההיא מתניתין דאמרין התם גבי לחם הפנים אלו מושכין ואלו מניחין וכו' אמרו בגמרא ר' יוסי אומר אפילו סילק את הישנה שחרית וסידר את החדשה וכו' אמר ר' אמי מדבריו של ר' יוסי נלמוד כלומר דמשום דעמד שחרית מעט וערבית מעט קרי ליה לפני תמיד א"כ אפילו לא שנה אדם אלא פסוק אחד שחרית ופסוק אחד ערבית קיים מצות לא ימוש וכו' ע"כ. והשתא קשה לדברי רבינו דמשמע לכאורה דהא דאמרין קרא פסוק אחד שחרית ואחד ערבית קיים לא ימוש היינו דוקא לר' יוסי דלא דייק לפני תמיד אבל לרבנן דדייקי תמיד משמע דלדידהו נמי לא ימוש כו' הוי מדוייק וצריך שיקראו כל היום וכל הלילה כדי לקיים לא ימוש וא"כ רבינו שפסק כרבנן בפרק חמישי מהלכות תמידין ומוספין איך כתב כאן שבקובע שתי שעות קיים מצות והגית בו יומם ולילה. וי"ל דמשמע ליה לרבינו דלשון תמיד מורה יותר על התמידות מלשון לא ימוש ורבנן דאמרי דתמיד מדוייק ודאי דסברי דלא ימוש אינו מדוייק דאם לא כן מלאכתו אימתי נעשית ואנן קי"ל דיפה ת"ת עם דרך ארץ וכן אמרו שם תנא דבי ר' ישמעאל דברי תורה אינם חובה וכו' ואינם רשות וכו' שר"ל כמו שפירשו התוס' שיפה תלמוד תורה עם ד"א. ומה שאמר בגמרא מדבריו של ר' יוסי נלמוד הכי פירושו דאמרין כן אפילו לרבנן מכיון דלר' יוסי אפילו בתמיד לא דייק ודאי דלכולי עלמא לא דייקין לא ימוש דעד כאן לא פליגי רבנן עליה דר' יוסי אלא בתמיד אבל בלא ימוש מודו והשתא אתי שפיר דהך דינא דמדבריו נלמוד הוי אליבא דרבנן דאל"כ היה קשה איך אמר ר' אמי מדבריו נלמוד כיון דלית הלכתא כוותיה דר' יוסי מה לנו ללמוד דין מדבריו ולא רצה רבינו לפסוק כר' יוחנן דאמר שם אפי' לא קרא אלא קריאת שמע שחרית וערבית קיים מצות לא ימוש אף על גב דבפ"ק דנדרים (דף ח') משמע לכאורה דהלכתא כותיה דר' יוחנן שהרי אמרו שם גבי מימרא דרב גידל הא קמ"ל דאי בעי פטר נפשיה בק"ש שחרית וערבית נראה כר' יוחנן מ"מ משמע ליה קולא גדולה והלך להחמיר דהא ר' יוחנן בעצמו אמר ודבר זה אסור לאומרו בפני עם הארץ:

רמב"ם הלכות תלמוד תורה פרק ג הלכה ו

מי שנשאו לבו לקיים מצוה זו כראוי ולהיות מוכתר בכתר תורה, לא יסיח דעתו לדברים אחרים, ולא ישים על לבו שיקנה תורה עם העושר והכבוד כאחת, כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחי צער תחיה ובתורה אתה עמל, ולא עליך הדבר לגמור ולא אתה בן חורין ליבטל ממנה ואם הרבית תורה הרבית שכר, והשכר לפי הצער.

תלמוד בבלי מסכת נדרים דף ח עמוד א

ואמר רב גידל אמר רב: האומר אשכים ואשנה פרק זה, אשנה מסכתא זו - נדר גדול נדר לאלהי ישראל. והלא מושבע ועומד הוא, ואין שבועה חלה על שבועה! מאי קמ"ל? דאפי' זרוזי בעלמא, היינו דרב גידל קמייתא! הא קמ"ל, כיון דאי בעי פטר נפשיה בקרית שמע שחרית וערבית, משום הכי חייל שבועה עליה.

רש"י מסכת נדרים דף ח עמוד א

כיון דאי בעי פטר נפשיה בקרית שמע שחרית וערבית - דכיון דקרא ק"ש קיים לא ימוש דא"ר שמעון בן יוחי במסכת מנחות (דף צט ב) כל הקורא קרית שמע שחרית וערבית הרי זה קיים מצות לא ימוש וכיון דאי בעי פטר נפשיה מושגתם בקרית שמע דיוצא בה ידי חובתו מאותה שבועה דהר סיני משום הכי כי אמר אשנה פרק זה (אף על גב) דלא הוי מושבע בהכי דכבר פטר נפשיה ואהכי חל עליה שבועה.

הר"ן מסכת נדרים דף ח עמוד א

הא קמ"ל דכיון דאי בעי פטר נפשיה וכו' - מסתברא לי דלאו דווקא דבהכי מיפטר שהרי חייב כל אדם ללמוד תמיד יום ולילה כפי כחו ואמרין בפ"ק דקדושין (דף ל) ת"ר ושננתם שיהו דברי תורה מחודדין בפ"ך שאם ישאלך אדם דבר שלא תגמגם ותאמר לו וכו', וק"ש שחרית וערבית לא סגי להכי אלא מכאן נראה לי ראה למה שכתבתי בפרק שבועות שתיים בתרא דכל מידי דאתא מדרשא אף על פי שהוא מן התורה כיון דליתיה מפורש בקרא בהדיא שבועה חלה עליו והכא הכי קאמרין כיון דאי בעי פטר נפשיה ממאי דכתיב בקרא בהדיא דהיינו בשכבך ובקומך בקרית שמע שחרית וערבית מש"ה חלה שבועה עליה לגמרי אפילו לקרבן והיינו דקאמר נדר גדול כלומר לכל דינו כדבר הרשות וכבר כתבתי זה שם בראיות גמורות בס"ד.

תוספות מסכת ברכות דף יא עמוד ב ד"ה שכבר נפטר

וא"ת מאי שנא מסוכה שצריך לברך על כל סעודה וסעודה לישיב בסוכה. וי"ל דשאני תורה שאינו מייאש דעתו דכל שעה אדם מחוייב ללמוד דכתיב והגית בו יומם ולילה והוי כמו יושב כל היום בלא הפסק